

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 4 / 2012

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 11, številka 4 / 2012
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik: [Marino Kačič](#)
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Jože Gregorc, Metka Pavšič, Jure Srebrovič,
Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====
Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

=====

KAZALO

UVODNIK: Kje smo in kam si želimo?

Tomaž Wraber

AVTOPORTRET: Luka Pavlin

Očala bi najraje nekam zabrisal, pa jih ne morem.

POPOTNIŠKI UTRINKI: Poljska – dežela svobodnih Ljudi

Slavica Bukovec Zupanič

INTEGRACIJA: Mediji o hendikepiranih

Slavica Bukovec Zupanič

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Očala brezplačno na recept

Velik napredek pri ponudbi optikov tovrstnih okvirjev

Brane But

TESTIRALI SMO: Second Copy – program za samodejno arhiviranje podatkov

Marino Kačič

DOBRO JE VEDETI: Pomočniki, ki spreminjajo življenja

Oči na štirih tačkah

Sabina Dermota

NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – petič, Božji način v

Windows 8

Brane But

OGLASNA DESKA: Kultura bogati, povezuje in osrečuje

Sebastjan Kamenik

NOVIČKE: Najmanjši snemalnik zvoka, ki ga ne bo nihče opazil; Telekom naredil programček za uporabo Android telefonov za starejše in slabovidne; Skype zdaj tudi v Slovenščini; Razvija se pametni telefon za slepe in slabovidne

Jure Srebrovič

UVODNIK: Kje smo in kam si želimo?

Predsednik ZDSSS: *Tomaž Wraber*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Živimo v nemirnih časih, kar se morda še najbolj odraža v tem, da tudi v javnem življenju ne poznamo več pravih vrednot, avtoritet in meril, kaj je prav in kaj ni. Zaradi potreb dnevne politike smo pripravljeni oporekati vsakemu strokovnemu stališču, tudi sodbam in odločitvam naših najvišjih sodnih ustanov. Celo najvidnejši politiki si dovolijo polemizirati z odločitvami evropskega sodišča, če jim niso všeč, ne da bi se zavedali, da s tem rušijo predvsem svoj lastni položaj in ugled. In ob tem imamo vsi polna usta »pravne države«, ki si jo razlagamo tako, da mora biti »po moje«, kar je od pravne države zelo daleč. Vse to se, pogosto nekoliko karikirano, odraža tudi v naši organizaciji.

Konec leta je tu in torej primeren čas, da ocenimo opravljeno, ker pa so prihodnjo pomlad v ZDSSS tudi volitve, je to razlog več, da se ozremo v preteklost in v prihodnost.

Začetek tega mandata so zaznamovali poskusi, da bi se bolj odzivali na velike premike, ki se že več kot dve desetletji dogajajo v naši družbi in skupaj z obširnimi spremembami zakonodaje tudi močno vplivajo na našo organizacijo, predvsem pa na življenje članstva. Prave volje za spremembe ni bilo in praviloma smo se jih skupaj lotili šele potem, ko smo bili v to prisiljeni. Veliko dela je bilo vloženega tudi v obeleževanje naše 90-letnice, ki je s slavnostno skupščino in osrednjo državno proslavo v unionski dvorani naredilo ZDSSS še bolj prepoznavno, predvsem pa je poudarilo ustvarjalno moč slepih in slabovidnih. Toliko bolj nenavadno je, da so nekateri med nami proslavo ignorirali in omalovaževali. Leto kasneje smo doživeli tudi zelo okrnjeno financiranje, ki ga nihče ni pričakoval, čeprav se je dolgo napovedovalo. Srečnim okoliščinam se lahko zahvalimo, da se je to uredilo in to celo s poplačilom za nazaj. Spoznanje o finančni ranljivosti pa je ostalo, a nekateri se obnašajo, kot da ukrepanje ne bi bilo potrebno. Zato še vedno veliko dragocene energije porabljamo za v resnici nepomembne spore in afere. Slika bi bila torej kar precej črna, ko bi bilo res le to, kar smo opisali doslej.

V resnici pa se v ZDSSS dogaja mnogo več, kot lahko zazna površni opazovalec. Gre namreč za projekte, ki so dolgoročni in prav zato tudi usodno povezani z nadaljnjim dolgoletnim razvojem naše Zveze. Leta dela, vloženega v kar dva Nacionalna programa za kulturo in v vzpostavljanje socialnih mrež, so se najprej odrazila v obširni strokovni študiji o naši knjižnici. Študija pa je bila strokovna in konceptualna podlaga za projekt, s kakršnim se ne more pohvaliti nobena nevladna organizacija pri nas, najbrž pa tudi v Evropi takih ni prav veliko. Kot vas najbrž večina že ve, smo letos februarja prejeli sklep odhajajoče vlade, da nam za projekt nove knjižnice slepih in slabovidnih dodeljuje 2 milijona €. Ker pa je imel ta sklep zaradi hitenja uradnikov pri pisanju nekaj napak, smo po napornem delu in lobiranju dosegli, da je aktualna vlada napake odpravila, znesek pa povišala na kar neverjetnih 2,7 milijonov € nepovratnega denarja, ki ga bomo prejeli iz Evropskih socialnih skladov. Prav danes, ko pišem to besedilo, smo z Ministrstva za izobraževanje, znanost,

kulturo in šport prejeli prvi osnutek pogodbe, ki bo omogočila začetek izvajanja tega, za vse nas nadvse pomembnega projekta.

Skoraj tri desetletja dela in prizadevanj Zveze je v letu 2008 pripeljalo do zakonske podlage za celovito rehabilitacijo slepote in slabovidnosti. O božiču istega leta smo trije člani strokovne komisije pričeli z delom pri programu rehabilitacije, zgodaj spomladi pritegnili še tiflopedagoge, pred začetkom poletja pa še oftalmološko stroko. Ne bo odveč, če tudi tu ponovim, da je vodilno strokovno in motivacijsko vlogo kmalu prevzel urednik RIKOSS-a Marino Kačič, ki je prav zato tudi prvi avtor dokumenta. Program je oktobra 2009 obravnaval in sprejel Razširjeni strokovni kolegij za oftalmologijo, najvišje strokovno telo v državi na tem področju in celovita rehabilitacija po tem programu je postala del slovenske oftalmološke doktrine. Žal so le redki med nami spoznali pomen tega dokumenta, še zlasti zaradi vrste težav, ki so se pojavile na ravni vladnega uradništva pri njegovi uveljavitvi v praksi. Spet je sledilo lobiranje, spletnje socialnih mrež, predvsem pa ogromno dodatnega strokovnega dela in borbe z različnimi nasprotovanji in nagajanji. A po letih prizadevanj je letos v tednu, ko smo obeleževali mednarodni dan bele palice, minister za zdravje, dr. Tomaž Gantar, javnosti sporočil, da je odobril financiranje pilotnega projekta celovite rehabilitacije slepih in slabovidnih.

Oba projekta torej zdaj vstopata v fazo uresničitve, ki bo seveda prinesla nove izzive, a prepričan sem, da smo v tem času skupaj s strokovno službo Zveze postali ekipa, ki zmore veliko in nam jo lahko zavidajo vse invalidske organizacije.

Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti na vrsto manjših, a zelo pomembnih razvojnih projektov, ki smo jih že uresničili, ali pa smo vključeni vanje (npr. brezplačne, ali cenejše smučarske vozovnice, storitev Robobraille, neomejeno število brezplačnih voženj za naše spremljevalce na Slovenskih železnicah, mednarodni projekt Alice s podjetjem Comland, povsem novo in odlično sodelovanje z Zavodom za slepo in slabovidno mladino, nove oblike sodelovanja s slovenskimi Lionsi, itd. itd.). Ob vsem tem pa poteka še redno vsakdanje delo, ki je sicer pogosto tarča (tudi upravičenih) kritik, a je mnogo manj enostavno, kot je bilo pred nekaj leti, saj so zahteve financerjev vedno težje uresničljive, kontrole pa vsak dan strožje. A taka so dejstva in sprejeti jih moramo, ne glede na to, kako so nam všeč.

In zato je prav, da omenim še en, morda precej pomembnejši projekt, kot se zdi na prvi pogled. Šest od naših devetih medobčinskih društev ter strokovna služba in vodstvo Zveze smo se skupaj vključili v izobraževanje in usposabljanje za sistem kakovosti pri Slovenskem inštitutu za kakovost (SiQ). Od pomladi do novembra smo opravili pet celodnevni in eno dvodnevno usposabljanje in ob koncu opravili še izpite za presojevalce. A to je šele začetek. Kar smo se naučili, moramo zdaj prenesti v svoje vsakdanje delo na Zvezi ali po društvih, vnesti v medsebojne odnose in v odnose do članstva in naših zunanjih partnerjev. Sistem kakovosti v nevladnih organizacijah je malenkost poenostavljen sistem standardov ISO 9001, a povsem zadošča naši trenutni ravni dela in organiziranosti. Najbolj pomembno pa je, da je že samo sodelovanje pri izobraževanju veliko pripomoglo k medsebojnemu spoznavanju in s tem k dobrim delovnim in prijateljskim odnosom. Notranje presoje, ki jih bomo po programu opravljali, bodo to le še okrepile, na koncu pa pričakujemo še podelitev certifikatov vsem udeleženi organizacijam. Dokaz, da smo imeli prav, ko smo se kot prva invalidska zveza vključili v ta proces, je dejstvo, da so nas že začeli posnemati.

Iz Zveze paraplegikov so nas že prosili za nasvete, kontakte in se tudi že dogovarjajo za enako pot.

Ta, izbrana pot pa je za nas nadvse pomembna, če želimo slediti izzivom časa. Ne glede na vse dvome in nasprotovanja med nami bomo morali prav kmalu spoznati, da so lagodni časi zanesljivih in rednih prilivov denarja mimo in da moramo hitro spremeniti naš način obnašanja, če želimo kot organizacija preživeti in delovati v korist svojega članstva. Tega bodo afere prav malo zanimale tisti hip, ko bodo opazili, da je njihov položaj iz dneva v dan slabši. Zato si upam trditi, da ti naši, veliki in mali projekti že kažejo tudi pravo pot v prihodnja desetletja, tudi v čas po naši stoti obletnici, ki ni več tako daleč.

In dovolite, da ob koncu zaželim vsem bralcem RIKOS-a še lepe praznike in srečno 2013!

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: Luka Pavlin

Očala bi najraje nekam zabrisal, pa jih ne morem.

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlj komentar](#)

»Naš Luka je zmeraj brez problema nosil očala,« je v pogovoru s sosedo pred nekaj dnevi rekla moja mama. Ja, vedno sem nosil očala, čeprav bi jih kdaj pa kdaj tudi jaz, tako kot to večkrat stori sosedina petletna deklica, z veseljem kam zabrisal. Seveda ne mislim tistih, ki mi od jutra do večera krasijo moj obraz, ampak tista, skozi katera gledam na ta veseli nori svet. A jih ne morem in morda je tako prav, kajti tudi v tem kapitalističnem svetu včasih naletim na človeka, ki mi, morda samo z besedo ali nasmehom, polepša dan, ali doživim kaj, kar me razvedri in obenem navda z upanjem, da bo jutri bolje.

Rojen sem bil marca 1983 na Jesenicah. Zaradi zapletov pri porodu sem izgubil precej vida. Kljub temu menim, da se moje otroštvo ni v ničemer razlikovalo od prvih let povprečnega Slovenca: igral sem se, se družil s prijatelji, užival na počitnicah na Primorskem ... Zelo rad sem tudi pel in poslušal glasbo. Spomnim se, da sem iz kaset takratnih slovenskih ali hrvaških izvajalcev, ki jih je domov redno nosila mama, potrgal vse nalepke ali jih popisal s kemičnim svinčnikom. Drugi nad mojim početjem niso bili ravno navdušeni, jaz pa sem vedno vedel, koga bom slišal, ko bom kaseto vstavil v radio. Otroštvo so zaznamovale tudi risanke. S sestro sva vse nedeljske dopoldneve do pubertete in morda še malo čez presedela (ali bolje preležala) pred televizorjem. Tudi danes ni kaj dosti drugače. Velikokrat sedem pred računalnik, na internetu poiščem kakšno staro risanko in spomini oživijo.

Poleg risank je, zaenkrat vsaj, moja življenjska spremljevalka knjiga. Prvo sem dobil kmalu potem, ko sem prestopil šolski prag. Ko sem jo prebral, sem prosil starše, naj mi kupijo še kakšno, in tako so se knjižne police postopoma napolnile. Tudi v osnovni šoli sem postal stalni gost šolske knjižnice in bral. V Zavodu za slepo in slabovidno mladino, kjer sem po dveh letih šolanja na tedanji Osnovni šoli Gorenjskega odreda Žirovnica leta 1992 nadaljeval šolanje, sem vzljubil tudi uredniško delo. Ob pomoči ge. Kermauner sem pisal prispevke za šolsko glasilo in se kmalu odločil – postal bom slavist. Ukvarjal se bom z besedili, jezikom, vejicami, pravopisom, skratka vsemi tistimi nadlogami, ki drugim delajo sive lase.

Moj uspeh po koncu osemletke ni bil bleščeč, gimnazijska vrata so bila zame zaprta. Tako sem se sprijaznil, da s študijem slovenščine ne bo nič, in se vpisal na Srednjo mlekarsko in kmetijsko šolo Kranj, da bi postal mlekar. Če ne s pametjo, bom pa delal z rokami, sem si rekel. Ker sem triletno poklicno izobraževanje uspešno zaključil, sem sklenil, da šolanje nadaljujem. Tako sem po petih letih postal živilski tehnik. Šolska psihologinja nam je pred zaključkom šole predstavila možnosti študija in omenila maturitetni tečaj. Vse do tistega dne sem še vedno na tihem upal, da se mi želja kdaj uresniči, zato sem se pri predavateljici pozanimal, ali bi lahko šel študirat slovenščino. Ko mi je povedala, da študent Filozofske fakultete lahko postanem samo z opravljenjo splošno maturo, sem se brez oklevanja vpisal na

maturitetni tečaj na Gimnaziji Kranj. Maturitetni uspeh ni bil ravno hvalevreden, a kljub temu zadosten, da sem se leta 2004 vpisal na študij Slovenski jezik in književnost, ki sem ga po šestih letih zaključil z odliko.

Po študiju je sledil nov izziv: kje najti zaposlitev. Prosite in vam bo dano, iščite in boste našli, trkajte in se vam bo odprlo, je zapisal moj zavetnik, evangelist Luka. Po dveh letih pisanja prošenj in tavanja od vrat do vrat priznam, da je imel prav. Trenutno sem zaposlen na MDSS Kranj, kjer opravljam delo animatorja za prostočasne aktivnosti. Obenem sodelujem z gledališčem slepih in slabovidnih Nasmeh, s katerim pod budnim očesom ge. Alenke Bole Vrabec pripravljamo uprizoritev štirih monologov italijanskega komediografa Alda Nicolaja, in skupaj s sodelavci zveze skrbim za časopis Moj prijatelj. Skratka, zadovoljen sem.

Služba mi je omogočila še nekaj: postal sem novopečeni Ljubljčan. Razloga, zakaj sem za svoj življenjski prostor izbral prestolnico, sta vsaj dva: tam sem preživel vsaj tretjino svojega otroštva, hkrati pa sem med študijem srečal nove prijatelje. Seveda bi storil krivico, če bi zapisal, da jih na Gorenjskem nimam, a s tistimi, ki so z mano v času študija delili dobro in slabo, sem preživel več časa. V nekem trenutku je zame prišel trenutek odločitve: Gorenjska ali Ljubljana. Odločil sem se za slednjo in ni mi žal. Vsaj zaenkrat ne.

Okvara vida me je v življenju le redkokdaj ovirala. Včasih mi je celo koristila. V srednji šoli in med študijem sem brez težav lahko stopil do profesorjev ali sošolcev, vsaj nekaterih, in jih prosil za usluge. Odločba o usmeritvi, ki sem jo dobil ob koncu srednje šole, je zadeve še olajšala. Med študijem statusa študenta s posebnimi potrebami nisem koristil (pa bi ga lahko). Raje sem, če se mi je zdelo, da bom izpit težko naredil, šel do profesorja in se z njim pogovoril o možnostih, kako bi stvar najlaže opravil. Zgodilo se je celo, da je profesorica brez vnaprejšnjega opozorila na izpit prinesla povečan test. Zaradi takšnih in podobnih gest imam na srednjo šolo in študij lepe spomine. Tudi danes, ko grem mimo fakultete, se ob pogledu nanjo spomnim na leta študija, ki so prehitro minila.

Ob koncu bi nekaj besed rad posvetil še svojim bratom skavtom in sestram skavtinjam. Skavte mi je prinesel Miklavž. Ob koncu leta 2001 me je obiskal fant v skavtskem kroju, prišel me je povabit na srečanje župnijske Karitas. Med pogovorom je moja mama, ki se ji je zdelo, da preveč časa presedim za knjigami, predlagala, da bi postal skavt. Takrat mi je ob njenih besedah postalo nerodno, danes pa sem ji za to hvaležen, saj sem v času aktivnega skavtskega delovanja dobil nekaj novih izkušenj na različnih področjih in spoznal nove ljudi ter na nek način tudi samega sebe.

Naj končam z mislijo ustanovitelja skavtov Roberta Baden Powella: »Na pravi poti k sreči je tisti, ki skrbi za srečo drugih. Skušajte zapustiti ta svet za spoznanje boljši, kakor ste ga prejeli.« Pa iskreni bodite. Verjemite mi, če boste iskreni do drugih, bodo tudi drugi iskreni do vas.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: Poljska – dežela svobodnih Ljudi

Avtorica: *Slavica Bukovec Zupanič*

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

[Pošljí komentar](#)

Čas okrog prvega maja je tisti pravi, ko v ljudeh vzdrhti potovalna žilica, težnja po spoznavanju tujih dežel, njihove zgodovine ter po doživetjih sedanjega utripa življenja v njih. Željni sonca in toplote se večina Evropejcev odpelje proti jugu. Nas pa je Edo tokrat odpeljal proti severu, v deželo, ki je bila vseskozi na političnem prepihu med vzhodom in zahodom. Posledica tega je njena burna zgodovina, ki se začne v 10. stoletju, ko so se na ozemlju današnje Poljske pod upravo dinastije Piastov začele združevati različne etnične skupine. V naslednjih stoletjih so sledili napadi Tatarov in Mongolov, zato so se Poljaki združili z veliko Litvansko kneževino v Poljsko–Litvansko unijo. V t.i. lublinski uniji so prebivalci kot vrednoto najbolj cenili pomen svobode in parlamentarnega političnega sistema in prav zato Poljaki še danes sebe imenujejo »narod svobodnih ljudi«. S tem pa še ni bilo konec nemirnega obdobja. V 17. stoletju je prišlo do švedske zasedbe, potekale pa so tudi bitke z Otomskim imperijem, Kozaki, Rusijo in Prusijo. Kljub zelo nemirnemu obdobju pa so Poljaki 3. maja 1791 dobili prvo evropsko ustavo in ta dan je še danes poljski državni praznik. V 20. stoletju je bila dežela stisnjena med lovke Nemčije in Rusije in Poljaki pravijo, da so se enkrat »bockali« z Nemci na zahodu, drugič z Rusi na vzhodu, ali pa na obe strani hkrati. Z napadom Hitlerja na Poljsko se je začela druga svetovna vojna, v kateri so prav Poljaki med vsemi evropskimi narodi izgubili največji delež prebivalstva (več kot 6 milijonov, od tega polovica Judov).

Naša pot se je najprej ustavila v Auschwitzu, v kraju, kjer so še vedno dokazi najstrašnejše vojne morije. Skoraj po 70-ih letih grozot, ki jih lahko povzroči le človeško brezumje ne moreš oditi neprizadet, sploh, ko vidiš oblačila, otroške čeveljčke, igrače in druge originalne osebne predmete ljudi, ki so končali življenje v plinskih celicah. V barakah so še vedno bale las, ki so jih nacisti postrigli ženskam, jih pošiljali v nemške tovarne, kjer so iz njih izdelovali žimnice in blazine za svoje vojake. Poljsko ime za kraj je Oświęcim in leži 60 km zahodno od Krakova. Samo taborišče je bilo sestavljeno iz treh delov: koncentracijsko, uničevalno in delovno taborišče. Čeprav sem prebrala mnogo knjig o grozotah vojne, videla kar nekaj filmov na to tematiko (tudi Schindlerjev seznam, ki so ga snemali v Auschwitzu), so me na poti skozi taborišče pod izredno dobrim strokovnim vodstvom v hrvaščini obdajali zelo nelagodni občutki. Kljub množici obiskovalcev, vlada na tem prostoru neverjetna tišina kot opomin, da sta mir in človeško življenje neprecenljivi vrednoti.

Ker smo prišli na Poljsko v tednu pred 1. majem smo videli in začutili kako množično in vneto so se ljudje pripravljali na slovesnost ob beatifikaciji papeža Janeza Pavla II. Še posebej velike priprave smo opazili ob obisku njegovega rojstnega kraja Wadowice. To je manjše mesto v bližini Krakova s cerkvijo in šolo, ki ju je v otroštvu obiskoval Karol Jozef Wojtyła. Njegovo rojstno hišo so v času našega obiska obnavljali, zato ogled ni bil možen. Dokaz, kako veren je ta narod in kako globoko ceni svojega papeža, pa so bile tudi kolone poljskih avtobusov proti Rimu.

Utrujeni od poti in ogledov smo se zvečer nastanili v hotelu Krakus v Krakovu, katerega srednjeveško jedro smo obiskali naslednji dan dopoldne. Krakov je eno najstarejših poljskih mest, ki leži na bregovih reke Visle. Je na tretjem mestu po številu prebivalcev v državi (okrog 750.000, od tega približno 100.000 študentov), bil pa je svoje čase poljska metropola. Ima eno najbolj ohranjenih srednjeveških mestnih jeder v Evropi. Tako imenovan Glavni trg (Rynek Główny) je namreč iz 13. stoletja, njegova površina meri 200x200 m. Nasploh človeka prevzamejo neverjetne dimenzije in izredna čistoča. Pravijo, da so Poljaki imeli zmeraj dovolj denarja in prostora, da so lahko vse gradili na veliko. Na trgu stoji Sukiennica, kjer prodajajo nakit (predvsem iz jantarja), domače izdelke in spominke. Med temi so najbolj znani kipci Judov in maskota zmajček, ta je kot simbol tudi v mestnem grbu. Torej sta si Ljubljana in Krakov vsaj v nečem sorodna. Sukiennica je iz srednjega veka in je predstavljala glavno središče srečevanja trgovcev s svilo, začimbami, usnjem in voskom. Na trgu stoji tudi kip znanega poljskega pisatelja Adama Mickiewicza in Marijina cerkev, v katere zvoniku vsako polno uro na vse štiri strani neba v živo igrajo znano krakovsko melodijo, ki naj bi že v 13. stoletju služila kot klic k orožju ter naznanjala odpiranje in zapiranje mestnih vrat. Od takrat dalje jo igrajo neprenehoma, ampak samo do tistega dela, pri katerem je bila melodija prekinjena, ko je bil njen izvajalec smrtno zadet s tatarsko puščico. Imeli smo neverjetno srečo, da smo se pred cerkvijo znašli prav ob 11. uri dopoldne in smo tako lahko slišali in videli to krakovsko tradicijo. O zgoščenosti cerkva v mestu še en zgovoren podatek, da je v eni sami ulici, ki se odcepi iz Glavnega trga, 13 božjih hramov. Najpomembnejši pomniki zgodovine, ki obkrožajo trg, so še: 70 m visok stolp mestne hiše, obrambna trdnjava Barbakan, palača in Florjanova vrata, skozi katera je imela dovoljen vstop le gospoda. Naziv »Poljska prestolnica kulture« pa opravičuje dejstvo, da je v Krakovu četrtna vseh poljskih muzejev. Kljub velikim dimenzijam in precejšnjemu številu najrazličnejših zgodovinskih spomenikov sem zlahka dobila zelo dobro predstavbo tega prostora. Vsepovsod so namreč postavljene makete, marsikje pa tudi napisi v Braillovi pisavi. Pogosto v mestu srečuješ skupine turistov, ki so s slušalkami povezani s svojim vodičem in jih tako ne moti hrup okolice, pravzaprav obiskovalci zapolnjujejo vso mestno središče. Druga posebnost Krakova pa je židovska četrt Kazimierz, bogata zakladnica židovske kulture, ki so jo Nemci ob zasedbi v veliki meri uničili. Ta predel smo videli le med vožnjo z avtobusa, ko smo se po krajšem počitku odpeljali proti rudniku soli Wieliczka.

Zares je bil to rudnik do leta 1996, danes pa je to muzej. Ko smo se spustili po 378-ih stopnicah pod vodstvom vodiča, oblečenega v rudarsko uniformo, smo si ogledali približno 1,5 km dvoran in rovov, kjer smo videli v sol vklesane figure: poljskih zgodovinskih osebnosti (tudi papeža Janeza Pavla II), najrazličnejših predmetov in palčkov. Ti naj bi po mitu včasih prihajali rudarjem na pomoč pri kopanju soli. Najveličastnejša pa je ogromna dvorana sv. Kinge, v kateri je kapela, na stenah so prizori iz biblije, izklesani iz soli, na visokem stropu pa čudoviti lestenci. Seveda tudi v teh globinah ne gre brez številnih trgovin in restavracij, celo signal mobilnega telefona in interneta seže sem dol. V neposredni bližini rudnika je rudarski hotel in čudovit park, v katerem smo videli celo vabilo za ogled slovenskih kraških jam.

Zadnji dan potepanja po jugu Poljske smo se odpeljali 170 km severno od Krakova; v znan romarski kraj Čenstohova, ki leži v poljskem delu Šlezije ob reki Varta. Ljudem v okolici sta v preteklosti dajala kruh rudarstvo in težka industrija, danes pa je Čenstohova veliko železniško križišče, predvsem pa mesto, ki privlači turiste z

bogato srednjeveško arhitekturo. V njem je znan pavlinski samostan Jasna gora. Tukaj biva t.i. Črna Marija iz Čenstohove, rečejo pa ji tudi Jasnogorska Marija. Zgodovinski zapisi pravijo, da je poljski princ Ladislav Opolski leta 1382 ustanovil pavlinski samostan, čez dve leti pa je vanj prinesel sliko Črne Marije, ki bi jo naj naslikal sv. Luka Evangelist na leseno desko hiše iz Nazareta. Ta sveta ikona se je najprej nahajala v Jeruzalemu, kasneje v Konstantinoplu, od koder je prispela na poljsko. Leta 1430 je bila podoba poškodovana, ko sta dva roparja z meči porezala Marijin obraz. Rezi so kljub številnim poskusom popravka slike še vedno vidni, pravijo, da Marija od žalosti krvavi iz ran. Romarska pot je znana po številnih čudežih, med romarji pa so bili kralji, kraljice, vojaki, študentje, bolniki, večkrat pa jo je obiskal tudi papež Janez Pavel II. Letno svetišče obišče od 4 do 5 milijonov ljudi, tudi ta dan jih je bilo tukaj mnogo, med njimi presenetljivo veliko mladih.

In tako smo dobili veliko dozo zgodovine, kulture, pa še notranjega miru povrh. Na koncu izleta nam je ostala samo še ena skrb, na poljskem zapraviti zlote, ki so nam ostali. Poljaki namreč še nimajo evra. Na vprašanje: »Kdaj bo to?« odgovarjajo: »Ko bodo Angleži prešli s funta na evro, bomo tudi mi opustili zlote.« Lahko vam povem, da z zapravljanjem ravno ni bilo posebnih težav, saj brez njihove nacionalne pijače Žubrovke pač ne moreš oditi s Poljske.

Opomba: Članek je bil objavljen v reviji obzorje / 2011, št. 10. Ljubljana: ZDSSS.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Mediji o hendikepiranih

Avtor: *Slavica Bukovec Zupanič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

V radijskih in televizijskih oddajah ter na časopisnih straneh se pojavlja čedalje več prispevkov o hendikepiranih. Skozi življenjske zgodbe posameznikov mediji prispevajo delež k osveščanju javnosti in prepoznavnosti življenja ljudi s hendikepom. Nedavno še slišati niso hoteli, da bi o tej temi pisali ali govorili, danes pa nas celo sami poiščejo. Res je trajalo kar precej časa, da smo hendikepirani kot družbena skupina postali vsebinsko zanimivi za medije, to pa je bilo sprva tudi poglavitno. Zdaj, ko smo si odprli vrata medijskih hiš, smo postali bolj pozorni, kaj, predvsem pa kako poročajo o nas in našem življenju. Bolj ko berem ali poslušam te prispevke, bolj sem prepričana, da je novinarjem v večini primerov zaradi nepoznavanja težko prikazati pravo podobo hendikepiranega, z vsemi ovirami, ki jih ta ima, a hkrati tudi z njegovimi sposobnostmi. V čustveno obarvanih prispevkih avtorji mnogokrat potencirajo težave, na drugi strani pa ne skoparijo s presežniki. Delček krivde za tako predstavo je tudi v nas samih. Prav skozi medije želimo opozarjati družbo na naše probleme, a istočasno povedati, kaj vse zmoremo narediti.

Kakšnemu radijskemu ali televizijskemu novinarju se spremeni ton glasu takoj, ko spregovori s hendikepiranim sogovornikom. Nemalokrat postavljajo vprašanja počasi in poudarjajoče, kot da imajo pred sabo otroka, ki sicer ne bo dovolj hitro razumel, kaj so ga želeli vprašati. Koliko čustev je šele v prispevkih, ki govorijo o invalidnih otrocih, za vsako ceno je treba doseči, da si bralec ali gledalec obriše solzne oči. Nek novinarski kolega iz znane slovenske revije mi je zaupal, kaj se mu je zgodilo, ko je pred časom napisal prispevek o invalidni deklici. Ker se mu je otrok kljub hendikepu zdel povsem normalen, nič drugačen kot drugi otroci, je tudi v konceptu prispevka omenil, da je deklica vesela, igriva in precej nagajiva. Toda urednik je od njega pred objavo zahteval, da spremeni besedilo tako, da bo prispevek pri bralcih vzbudil veliko sočutja. Kako presunljivo šele deluje, če je na naslovni strani revije fotografija hendikepiranega ali nebogljenega bitja, seveda je namen povsem jasen, od ljudi se pričakuje, da bodo iz usmiljenja kupili kak izvod.

Ko so pred časom posamezni mediji delali raziskavo, s katerimi vsebinami najbolj pritegnejo javnost, so prišli do prav osupljivih rezultatov; v zgornjem delu lestvice zelenih vsebin sta črna kronika in življenjske zgodbe »nesrečnikov«. Nam je za dožemanje lastne sreče res potrebna tuja nesreča?

Koliko je vredna samohvala. pove že star slovenski pregovor. Če pa pretiran hvalospev nekomu pojejo novinarji, ni ne profesionalno, včasih pa tudi ne realno. Intervju z nekim slepim športnikom je bil povsem povprečen vse do komentarja novinarke, ki je na koncu poudarjajoče dodala, da jim je sogovornik celo sam skuhal in postregel kavo.

Do kakšne dezinformacije in absurda lahko pride, če novinar ne opravi svojega dela dosledno, sem nedavno občutila na lastni koži. V Četrtnem mladinskem centru Ljubljana – Črnuče sem v septembru in oktobru imela več delavnic. Na eni od teh sem mladim predstavljala brajico in skupaj z njimi opremila igralne karte »Uno« z

brajevimi znaki. Tega dne se je v centru mudila tudi novinarka, ki je naredila nekaj fotografij in opravila intervjuje z mladimi za glasilo Mestne občine Ljubljana. Čeprav sem jo želela informirati o namenu delavnice, zanj ni pokazala posebnega interesa. Prav zato je bilo presenečenje, ki je sledilo, toliko večje. Med prebiranjem glasila »Ljubljana« mi je hči prebrala prispevek omenjene novinarke, v katerem so izjave mladih, ki se zbirajo v tem mladinskem centru. V prispevku je tudi fotografija, na kateri je prikazano, kako obkrožena z mladimi pišem na brajev pisalni stroj, pod njo pa neverjetni napis »V Četrtnem mladinskem centru Ljubljana – Črnuče so se mladi učili stenografijo«. Ker nisem mogla verjeti svojim ušesom, sem poklicala nekaj prijateljev, da so mi še oni potrdili, da glede podnapisa nisem v nikakršni zmoti. No, vsega pepela ne bomo posipali le po novinarjih, vzemimo metlo in počistimo še malo pred svojim pragom. Kar nekajkrat se je že zgodilo, da je kak invalid izkoristil medije za predstavitev svoje kronične nebogljenosti in malo zaigral na note usmiljenja.

Mediji seveda želijo javnosti posredovati čim več informacij in ta jih običajno sprejme, kot so ji pač podane. Ker človeška psihologija deluje na način, da se vse slabe stvari hitro posplošijo, se šibkosti in nemoč posameznika takoj pripiše celotni skupini invalidov. Če pa je v mediju predstavljen nekdo, ki je kljub hendikepu uspešen, ljudje preprosto rečejo »ta je pa res dober«, a njegovim sovrstnikom to bore malo pomaga.

Nekateri mediji se v zadnjem času preizkušajo tudi v vlogi humanitarnih organizacij. Najprej predstavijo pretresljivo zgodbo, nato pa z zbiranjem sredstev želijo pomagati posamezniku ali družini, ki se je zaradi bolezni ali kakšne druge nesrečne okoliščine znašla v stiski. Do tukaj vse lepo in prav. Toda, ali je to njihov edini namen, ali se v ozadju skriva kanček samopromocije? Komercializacija in popularizacija tudi na tem področju ne izbirata več sredstev za doseg cilja. Je potemtakem lahko hendikep za medije celo tržni potencial?

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: **Očala brezplačno na recept**

Velik napredek pri ponudbi optikov tovrstnih okvirjev

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

Možnost pridobitve očal brezplačno na recept je še vedno premalo poznana in se premalo izkorišča. Pravica do pripomočka za vid je namreč pravica iz zdravstvenega zavarovanja, tako da 10% stroška standardnega pripomočka za vid krije obvezno zavarovanje, 90% pa dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Za pridobitev očal na recept je potrebna veljavna naročilnica za očala na recept, ki jo zavarovane osebe lahko dobijo pri enem izmed oftalmologov v javni zdravstveni mreži.

Na Zvezi potrošnikov Slovenije (ZPS) so pozvali 186 optikov, pogodbenih dobaviteljev Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), da jim posredujejo informacijo o njihovi ponudbi okvirjev za tovrstna očala. Odgovore je resda posredovala le slaba polovica, vendar ti ponujajo občutno širšo paleto tovrstnih okvirjev kot večina ponudnikov v letu 2010.

V letu 2010 je namreč ZPS že preverjala ponudbo očal na recept. Takrat so številni potrošniki označili izbiro očal na recept kot slabo in/ali nekakovostno, zato so se večinoma odločali za doplačila. Danes je ponudba okvirjev brez doplačila pri optikih, pogodbenih dobaviteljev ZZZS, v večini primerov res pestrejša, vendar si bo ZPS prizadevala, da bo čim prej prišlo tudi do preverjanja kakovosti očal na recept.

ZPS je na svojem spletnem portalu www.zps.si objavila [pregled ponudbe optikov](#), pogodbenih dobaviteljev ZZZS. Objavljena preglednica predstavlja pregled ponudbe okvirjev za očala na recept brez doplačila za skoraj 50% pogodbenih dobaviteljev pripomočkov za vid. Preglednico je ZPS prvič pripravila jeseni 2010 in jo redno dopolnjuje s podatki, ki jih o svoji ponudbi pošiljajo optiki. da s tem zagotovijo potrošnikom korekten in celovit pregled nad ponudbo.

Omenjene optike je ZPS povprašala tudi o tem, med koliko okvirji lahko izbirajo zavarovane osebe, tako otroci kot odrasli, ki se oglasijo pri njih z naročilnico ZZZS in za očala ne želijo ničesar doplačati. Povprašali so jih tudi o drugih ugodnostih za zavarovance, ali potrošnik ob naročilu očal prejme npr. brezplačno krpico, etui ipd. Glede na prejete odgovore optikov lahko otroci pri njih izbirajo med 1 in 100 okvirji, odrasli pa med 2 in 115 okvirji. Potrošnike naj skromna izbira pri prvem ponudniku ne odvrne od namere, da izberejo očala na recept, zato naj preverijo ponudbo tudi pri drugih pogodbenih partnerjih ZZZS. Ponudba očal na recept se od ponudnika do ponudnika zelo razlikuje.

Preglednica vsebuje podatke o optikih z njihovimi naslovi, o številu brezplačnih okvirjev za otroke, o številu brezplačnih okvirjev za odrasle ter druge ugodnosti za zavarovance pri posameznem optiku.

ZPS poziva potrošnike, da na njihovi spletni strani preverijo, ali držijo informacije o ponudbi, ki so jo sporočili optiki, in da sporočijo morebitna odstopanja, razlike med ponudbo pri optikih in podatki v preglednici. Potrošniki svoje izkušnje lahko sporočijo

preko [spletnega vprašalnika](#), preko elektronske pošte zps@zps.si, klasične pošte (ZPS, Frankopanska 5, 1000 Ljubljana). Za sodelovanje v anketi oz. posredovanje izkušenj se vam v ZPS vnaprej zahvaljujejo.

Viri oz. povezave:

- www.zps.si z dne 21.11.2012
- [pregled ponudbe optikov](#)
- [spletni vprašalnik](#)
- zps@zps.si

[Na vrh](#)

TESTIRALI SMO: **Second Copy – program za samodejno arhiviranje podatkov**

Avtor: *Marino Kačič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Second Copy (poslovenjeno Drugi izvod) je program, ki samodejno arhivira vaše podatke iz določene mape na drugo mesto v disku ali na drugi disk oziroma kamor želite. Ob arhiviranju lahko ohrani enako strukturo map in datotek ali pa jih kompresira; lahko zamenja le spremenjene mape in datoteke ali doda nove in stare ohrani. Vse to lahko počne avtomatsko ob določeni uri ali datumu, lahko pa arhiviranje sprožite ročno z enim samim klikom. Program je izjemno preprost za uporabo in je v celoti dostopen tudi za uporabnike bralnikov zaslona.

Glavne funkcije programa

Čarovnik za profil: Second Copy ima čarovnik za izdelavo profila, ki vas vodi korak po korak, da si napravite profil za določene aktivnosti. V profilu določite, kaj bo kopiral, kam bo kopiral, kdaj bo kopiral, na kakšen način bo kopiral, kako se bo aktiviral in podobno. Čarovnik je enostaven in vas vodi korak po korak in je povsem dostopen za uporabnike z bralnikom zaslona.

Arhiviranje dokumentov: program lahko arhivira katerokoli mapo z vsemi podmapami in dokumenti (če drugače ne definirate) iz enega mesta na katerokoli drugo mesto. Drugo mesto je lahko na istem disku, lahko v drugem notranjem disku, lahko v zunanem disku, lahko kjerkoli v omrežju, kamor imate neposreden dostop.

Avtomatsko ali ročno arhiviranje: vsakemu profilu, ki ga naredite, določite, ali bo deloval ročno ali avtomatsko. Če določite ročno delovanje, bo deloval le, ko ga boste pognali ročno. Če določite, da bo deloval avtomatsko, ob tem definirate še pogostnost delovanja: ali naj se zažene vsak dan, ali enkrat tedensko, ali enkrat mesečno in ob kateri uri. Seveda so možne še druge nastavitve, kot so leto, minute, sekunde in drugo.

Vrste arhiviranja: arhiviranje lahko nastavite v več oblikah. Najpogosteje uporabljena oblika je tista, ko program pregleda ali so bili dokumenti v originalni mapi spremenjeni. Tiste, ki so bili spremenjeni, jih v arhivski mapi zamenja z novimi, ostale pa pusti nedotaknjene. Lahko pa nastavite, da jih ne zamenja, ampak doda ob starega še nov dokument, ki ga seveda ustrezno poimenuje, da veste, da je drugi v vrsti.

Zrcalna ali kompresirana kopija: Pri izdelavi profila za kopiranje določite ali bo Second Copy prekopiral mapo in vse kar je v njej natančno tako kot je v izvorni mapi. To je smiselno, da lahko vzamete kadarkoli rezervni disk in takoj delate z njim. Lahko pa določite, da Second Copy dokumente v arhivski mapi kompresira. To pomeni, da arhivirane dokumente shrani v ZIP obliko. Dodatno lahko določite, da kompresirane dokumente tudi zaščiti z geslom, ki ga sami določite. Seveda bo ob naslednjem arhiviranju znal ves ta postopek ponoviti sam. To pomeni, da navadne dokumente iz izvorne mape preveri s kompresiranimi dokumenti v arhivski mapi in jih ustrezno zamenja ob hkratnem kompresiranju in zaklenitvi z geslom.

Obveščanje o aktivnostih: V Second Copy lahko pogledate v dnevnik opravil, katera dela je opravil. Lahko pa izberete opcijo, da vam poroči o opravljenem delu pošlje na vašo elektronsko pošto. V tem primeru dobite v e-pošti podrobno poročilo o opravljenem delu: kaj je zbrisal, kaj kopiral, kaj zamenjal.

Nekaj idej za uporabo

Za testne namene (ki pa so hkrati zame uporabni) sem si izdelal nekaj profilov za različne namene in obsege arhiviranja:

1.. Arhiviranje mape »moji dokumenti« iz diska C: na disk D:. Second Copy mi samodejno arhivira vsak dan zvečer ob 22:00, vse dokumente iz te mape (nahaja se na disku C:), v istoimensko arhivsko mapo, ki se nahaja na disku D:. (Opomba: v mapi moji dokumenti imam predvsem besedilne dokumente. Ti se najpogosteje spreminjajo. V tej mapi nimam fotografij, avdio ali video datotek.)

2.. Arhiviranje cele mape »uporabnik« iz diska C: na disk D:. Second Copy mi samodejno arhivira enkrat na mesec na določen dan ob določeni uri, vse dokumente iz te mape (nahaja se na disku C:), v istoimensko arhivsko mapo, ki se nahaja na disku D:. (Opomba: v tej mapi se nahajajo poleg mape »moji dokumenti« še mape za fotografije, glasbo, druge avdio posnetke, video posnetke, mapa za download, mapa Namizje, mapa Dropbox, mapa za arhive epošte in podobno.)

3.. Arhiviranje šifrirane mape iz diska C: v mapo Dropbox. Second Copy mi enkrat tedensko ob določenem času samodejno arhivira vse spremenjene dokumente iz šifrirane mape v istoimensko šifrirano mapo, ki se nahaja v mapi Dropbox. To v praksi pomeni, da ko je ta šifrirana mapa arhivirana v mapi Dropbox, le ta samodejno shrani v mojo virtualno mapo v Dropbox oblaku. Na ta način imam še eno varnostno kopijo, ki je dosegljiva na drugem računalniku ali preko spleta. Šifrirana mapa je kompresirana oz. ZIP-ana in zašifrirana z geslom, kar Second Copy samodejno opravi.

4.. Arhiviranje mape »moji dokumenti« iz diska C: na disk v prenosnem računalniku. Second Copy opravi to arhiviranje kadar sam hočem, saj imam ta profil tako nastavljen, da deluje, ko ga zaženem ročno. Naj tu dodam, da imam tudi obraten profil, ki arhivira določene mape iz diska na prenosnem računalniku, na disk D:, ki se nahaja na domačem računalniku.

5.. Arhiviranje cele mape »uporabnik« iz diska C: na zunanji trdi disk. Second Copy opravi to arhiviranje kadar sam hočem, saj imam ta profil tako nastavljen, da deluje, ko ga zaženem ročno.

Ocena iz izkušenj testiranja

Po 3-mesečnem testiranju ugotavljam, da sem zelo zadovoljen s Second Copy. Vse dela brezhibno, v ozadju, ne da bi vedel kdaj je neko opravilo izvedeno, če ne bi imel nastavljenega pošiljanja poročila na e-pošto. Od kadar uporabljam Second Copy sem opazil, da ne mislim več na to, ali bom morda kakšen dokument zgubil, če sekaj pokvari ali pa, če kaj nehote zbrisem. Preprosto vem, da imam v vsakem trenutku

podvojene datoteke na vsaj dveh drugih diskih. Bolj miren sem tudi zato, ker imam sedaj dokumente z osebnimi podatki šifrirane in zaklenjene ter tako nedostopne tudi v primeru, če bi mi podatke ukradli.

Kako do Second Copy?

Second Copy dobite brezplačno za 30 dnevno testno obdobje. Cena enoračunalniške licence je cca 28 EUR. Za nakup več licenc hkrati se dobi večji popust. Testno različico, nakup in druge informacije dobite na spletni strani: <http://www.secondcopy.com/> .

[Na vrh](#)

DOBRO JE VEDETI: Pomočniki, ki spreminjajo življenja

Oči na štirih tačkah

Avtorica: Sabina Dermota

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Na tem planetu želja smo bili popolnoma sami in od vseh živih bitij, ki so živelá v naši bližini, se je z nami spoprijateljil samo pes.

Maurice Maeterlinck

Ko sem sama verjela, da se mi je v življenju zgodilo že vse najbistvenejše in lahko uživam v sadovih le tega, mi je naproti prišel Baron. To je zlato-rumeni labradorec z črno obrobljenimi rjavimi očmi, gladko, mehko, svileno dlako, bržunastimi uhlji, vlažnim smrčkom, zvestim srcem in diplomo izšolanega psa vodiča. Vse življenje sem si želela imeti takšnega psa, pa nisem imela poguma odločiti se za prvi korak. V podzavesti me je glodal strah, če bom zmogla zanj skrbeti tako, kakor si tak pes zasluži. V tej neodločnosti mi je prišel moj Baron kar sam naproti in prepričana sem, da me je on izbral za svojo življenjsko sopotnico. V letu in pol najinega skupnega življenja sva doživela že marsikaj, o čemer bi lahko pripovedovala. Pa o tem morda kdaj drugič. Na tem mestu se bom omejila na splošno na pse, vodiče slepih.

Koliko in kaj psi pomenijo ljudem, nam na prvi pogled pove že število pasjih pregovorov in rekov. Na primer:

- zvest kot pes,
- pes je človekov najboljši prijatelj,
- kakršen gospodar, takšen pes,
- vsak izgovor je dober, tudi če ga pes na repu prinese,
- pes, ki laja, ne grize,
- še pes ima rad pri jedi mir,
- pes ima kosmata ušesa,
- tako laže, kot pes teče....

Človek in pes se družita že od začetkov civilizacije. Najstarejši viri pričajo, da je človek najprej udomačil psa, drugo udomačeno žival – govedo ali jelene pa šele več tisoč let kasneje. Lahko bi rekli, da je pes edina žival, ki se je v bistvu udomačila sama, saj se je pridružila človeku, ko je le ta za seboj puščal razne ostanke hrane. Arheološke najdbe segajo daleč v zgodovino in sicer si ljudje in psi že 140 tisoč let delijo vse: hrano, bivališče in bolhe. V vsem tem času so vdano pomagali človeku preživeti. Ob strani so mu stali pri lovu in varovanju živine. Opravljali so vlogo smetarjev, vojnih tovarišev, vodnikov in čuvajev domov, včasih pa so bili tudi vir hrane. Učinkovito so pomagali pri prevozu tovorov in v gospodinjstvih pri vrtenju ražnjev, pinjenju mleka in mletju zrnja. Od nekdanj so bili požrtvovalni prijatelji. Da so se ljudje lahko zabavali, so jih vzgajali za igralce in atlete. Danes se vsi dobro zavedamo, da igrajo tudi pomembno vlogo kot terapeuti pri psihoterapiji. Gotovo bi se našlo še veliko razlogov in drugih dejstev, ki pričajo o nerazdružljivosti človeka in psa. Kljub vsej tej bogati zgodovini medsebojnega druženja pa ljudje na pse še vedno gledamo zelo različno. Nekateri jih imamo za privržene, razumne, zveste, skladne, pogumne in družabne živali. Za druge pa so psi le umazani, nevarni in

potuhnjeni prenašalci bolezni. V nekaterih kulturah je v toku zgodovine pes veljal za sveto žival: za božjega spremljevalca, vodnika duš in podobno. Druge kulture pa so videle v psih demone, napovedovalce smrti in utelešenje hudiča. Eni so menili, da se preko pasje sline prenaša bolezen, drugi pa so verjeli, da se v izlivu pasje naklonjenosti skriva čudežna moč.

Tudi v današnjem svetu zavzemajo psi pomembno mesto v družbi in v življenju mnogih posameznikov, pa vendar v povprečju še vedno zelo slabo poznamo pasjo bit. Tudi tisti, ki se vsak dan srečujemo s psi, z njimi delamo in se z njimi igramo, se nam še vedno pojavi vprašanje, na katerega si ne moremo ali ne znamo odgovoriti. Pasji prednik je volk, ki spada v skupino kanidov. V to skupino spadajo tudi: lisice, šakali, dingi, parijski in divji psi. Z naključnim križanjem genetskega materiala, ki so ga v domačih psih v toku zgodovine pustili čisti predstavniki kanidov, so se v različnih obdobjih in različnih okoljih izoblikovale različne pasme domačih psov. Da smo med posameznimi predstavniki te vrste poudarili njihove zunanje značilnosti in posebnosti, smo jih podrobneje poimenovali, na primer ovčar, jazbečar, hrt in podobno. Z nadaljnjim križanjem in načrtno vzgojo smo vzgojili na stotine različnih pasem. Pri tem smo upoštevali namembnost posamezne pasme in z izborom ohranjali izstopajoče sposobnosti posamezne pasme. Vzgojili smo pasme za opravljanje točno določene naloge: ovčarje, pastirske pse, goniče in podobno. Danes je registriranih preko 400 različnih pasem, vsaj toliko pa je še neregistriranih. Prav vsak pes je sposoben opravljati kakšno nalogo, vse pasme pa kljub temu, da gre za isto živalsko vrsto, nimajo enakih karakternih značilnosti in jih ne moremo dajati v isti koš. Naravne razlike med pasmami se ne kažejo le po telesnih značilnostih, temveč tudi v inteligenci, značajski značilnosti in tudi v pripravljenosti za delo. Ker nameravam pisati o psih vodičih, se bom na tem mestu omejila na pasmo labradorcev.

V dolgi zgodovini šolanja psov za pomoč slepim se je pokazalo, da je to ena najprimernejših pasem za to delo. Njihov značaj je miren, imajo visok prag strpnosti, so hitro učljivi, prijazni in dobrodušni. Njihova zgodovina sega daleč v zgodovino Nove Fundlandije. Ko so se tja naselili ribiči iz Anglije in drugih Evropskih držav in tam ob obali lovili najlepše in največje polenovke, ki so jih čez ocean vozili na britanske otoke, so si za pomoč pri ribolovu vzgojili pse z močnim prinašalskim nagonom in vzdržljivostjo. To so bili močni psi, ki so se znali pognati za polenovko, znali so vleči ribiške mreže in privleči na kopno veslo ali kaj drugega, kar je padlo s čolna. Učinkoviti so bili tudi pri delu na čolnih. Izkazali so se z velikim pogumom, dobrim spominom in mehkim prijemom. V Anglijo so bili prvič pripeljani v zgodnjem 19. stoletju, v Slovenijo pa sta bila prvič pripeljana dva labradorca leta 1971. Najprej so bili za labradorce priznani psi črne barve, šele kasneje pa tudi rumeni in še kasneje čokoladno-rjavi.

Iz Aristotelovih poročil je razvidno, da so že v Antiki uporabljali pse za vodenje slepih. Prvi pisni viri segajo v začetek 13. stoletja, kjer je omenjeno, da so pse v ta namen uporabljali tudi Arabci. Prvi evropski pisni dokument je iz leta 1755 in govori o uporabi psov vodičev v Avstriji. Množično pa so jih pričeli uporabljati po prvi svetovni vojni, saj je zaradi uporabe bojnih strupov veliko vojakov oslepel. V Nemčiji je bila tako leta 1919 spisana prva knjiga o načinu šolanja psov vodičev. Poleg Nemčije pa so se pokazale potrebe po tovrstnih pomočnikih tudi drugod po svetu. Tako so v tridesetih

letih prejšnjega stoletja ustanovljali prve šole za usposabljanje psov vodičev v Nemčiji, Angliji, Združenih državah in v Avstraliji.

V Sloveniji se je prvo šolanje psov vodičev pričelo leta 1953 v okviru šole službenih psov v vzrejnem centru v Klečah pri Ljubljani. Pse sta šolala miličnika – inštruktorja Jože Logonder (pozneje priznan strokovnjak za šolanje lovskih psov) ter Jože Toplišek (pozneje poznan kot prvi vodnik psa za odkrivanje prepovedanih drog na območju nekdanje Jugoslavije). Šola za pse vodiče v Klečah je delovala do leta 1956, ko so pristojni ugotovili, da slepi psov vodičev ne potrebujejo, saj naj bi bilo zanje drugače ustrezno poskrbljeno. Od takrat pa do leta 1977 se v Sloveniji ni nihče ukvarjal s šolanjem psov za pomoč slepim. Na pobudo dr. Vjekoslava Simčiča pa so pse ponovno pričeli šolati v šoli za policijske pse v Podutiku. Šolo v Klečah je soustanovila in v njej bolj ali manj redno strokovno sodelovala dr. Aurejeva iz Švice. S šolo je tvorno sodeloval tudi naš član in odličen poznavalec psov, profesor Peter Confidenti. Kljub temu, da je bil od rojstva slep, je z optakonom prebral obsežno zbirko tuje strokovne literature in svoje znanje nesebično razdal drugim slepim uporabnikom psov vodičev. Njegovo znanje bi nam tudi danes zelo koristilo, a se od njega v pisni obliki na žalost ni ohranilo nič. V začetku so šolali nemške ovčarje, kasneje pa labradorce. Psi so bili dobro izšolani, zelo vodljivi, niso pa bili naučeni življenja v hiši ali stanovanju s slepo osebo. Tako so uporabniki naleteli na številne težave. Vsako leto so izšolali od tri do pet psov in v osemdesetih letih 20. stoletja je bilo v Sloveniji nekaj manj kot 30 psov vodičev. Število teh psov se je začelo povečevati po letu 1982, ko je plačilo psov vodičev kot tehnični pripomoček za slepe prešlo na račun Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZZS). V devetdesetih letih 20. stoletja so v podutiški šoli prenehali s šolanjem psov vodičev in njihovo število se je zopet zmanjšalo. Od leta 1994 je pri ZZS ustanovljena skupina izvedencev za dodeljevanje psov vodičev. Pod njenim okriljem in po njeni presoji vsako leto v roke slepih predajo povprečno tri pse vodiče. Šolajo jih za ta namen usposobljeni vaditelji, ki so za to delo pogodbeno vezani z ZZS. Ti psi so dobro socializirani, izšolani in vsako leto vsaj trikrat ponovno preizkušeni. Prav tako njihovi uporabniki, saj mora biti delo psa in uporabnika varno in zanesljivo. Trenutno vlogo psov vodičev v Sloveniji opravlja 22 psov. Trije od njih so nemški ovčarji, drugi pa labradorci ali mešanci med njimi in zlatimi prinašalci. Podatki iz tujine kažejo, da se v bogatih državah z dolgoletno tradicijo šolanja psov vodičev za takšnega psa odloči od 3 do 5 odstotkov slepih. V Sloveniji je približno 4000 slepih in slabovidnih in bi po tej oceni potrebovali približno 130 do 200 psov vodičev. Vendar se pri nas za to vrsto pomoči odloči le malo uporabnikov.

In kakšna je vloga psa vodiča?

Mnogi mislijo, da je pes vodič nekakšen GPS, ki slepega pelje, kamor si ta želi, a ni tako. Čeprav v znanem okolju res morda zadostuje le ena beseda in pes te pripelje na zeleni cilj, mora v neznanem okolju vodič strogo slediti vodnikovim navodilom in skupaj dosežeta nov cilj in še eno zmago. Psi vodiči so izšolani tako, da slepega vodijo varno po sredini pločnika, izbrati morajo najvarnejšo pot skozi ožine, znajo upoštevati naslednja navodila: naprej, desno, levo, stoj, počasi, tempo, rob, pokazati morajo znati pločnik, zebro, semafor, stopnice, nakazati morajo višinske in globinske ovire, poiskati klopco, bankomat, vrata, pripeljati slepega v vrsto pred bančnim ali poštnim okencem, ali v vrsto v trgovini. Pes mora vse to in še več razumeti in se ravnati po navodilih. Tukaj ni učenja na pamet, saj so situacije vedno drugačne. Da pa pes vse to zna in razume, je potrebno veliko, veliko vaje. To delo pripada

vaditeljem. Oni s pozitivno motivacijo in strokovnim znanjem o psih ter o slepoti in slepih pse pripravljajo na nalogo, ki jo bodo kasneje opravljali kot psi - vodiči slepih. Preden se pes in njegov bodoči slepi uporabnik prvič soočita na terenu, mora vaditelj s psom opraviti izpit pred omenjeno komisijo ZZZS. Ta izpit je zelo zahteven, saj mora biti izbrana proga primerno dolga, vključevati mora vse prej omenjene sestavine vodenja. Vaditelj mora vsaj polovico proge prehoditi s prevezanimi očmi. Ko je ta izpit uspešno opravljen, se prične uvajanje psa s slepim vodnikom. To je za vse zelo pomembno obdobje, saj se mora tako slepi kakor tudi pes dokaj hitro privaditi na nov način življenja. Tukaj ima zelo pomembno vlogo vaditelj psa, saj mora slepega naučiti pravilne uporabe psa vodiča za vodenje, ga naučiti nege psa, mu razložiti vse o prehrani in fizični aktivnosti. Slepí se mora zavedati svoje odgovornosti do psa, mora ga znati razumeti in skušati razumeti način njegovega razmišljanja. Posebno pomembna pri odnosu pes vodič in njegov slepi uporabnik je vodljivost in poslušnost psa. Pes mora od vsega začetka vedeti, kdo je šef in koga mora najbolj upoštevati. Temu se mora prilagoditi vsa družina slepega. Slepí pa se mora potruditi, da psa pri tem pravilno motivira.

Ko je uvajalno obdobje končano in je novi par pripravljen za samostojno delo, ponovno sledi izpit pred komisijo ZZZS. Tokrat sta na preizkušnji pes vodič, vaditelja pa nadomesti slepi kandidat. Izpit vključuje že omenjeno zahtevnost proge, ki jo mora par prehoditi brezhibno, obvezen del pa je tudi prikaz poslušnosti in odpoklica. Šele ko je ta - resnično zahtevni - del uspešno zaključen, se prične za slepega in psa novo, skupno življenjsko obdobje, ki je polno raznih doživetij. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da s pomočjo psa vodiča hitreje in varneje prideš na želeni cilj, kakor bi brez njega, da ti pes vliva samozavest in zaupanje, da si s psom ob sebi pogumnejši pri doseganju novih ciljev, da ob njem hitreje navezuješ stike z okolico in konec koncev se lahko psu tudi potožiš in veš, da te zaradi tega ne bo imel nič manj rad. Pes vodič ni uporaben le na mestnih ulicah, temveč je odličen sopotnik po sprehajalnih poteh, poskrbi za rekreacijo, ki si je sicer ne bi privoščil, in je hkrati tudi družabnik.

Kaj pa mi – slepi? Ali znamo ceniti pasjo ljubezen in pomoč, ki nam jo naši pomočniki nesebično razdajajo? Naša dolžnost je, da zanje skrbimo tako, da so vse življenje zdravi, da so v delovni in fizični kondiciji, da se z nami dobro počutijo in so radi v naši družbi. Ker je psov vodičev v Sloveniji razmeroma malo, je tudi človeško vedenje o njih zelo borno. Zato si moramo uporabniki nenehno prizadevati, da ljudi seznanjamo s pravilnim odnosom do psov vodičev, še zlasti lastnike drugih psov, saj nam njihovi nevezgogeni ljubljenci lahko povzročijo kar precej nevšečnosti. Ko te enkrat osvoji pasje srce, se neprestano trudiš, da bi bil tak, kakršen tvoj pes misli, da si.

Zahvala: zahvaljujem se inštruktorjema iz društva SLO-CANIS, mag. Darinki Lečnik Urbancl in Emilu Urbanclu za pomoč, ki sta mi jo nudila v postopku pridobivanja psa vodiča in za praktično in teoretično znanje, ki mi ga še vedno nesebično razdajata. Zahvaljujem se tudi dr. Jožetu Vidicu za strokovni pregled članka in njegove pripombe in komentar na pričujoč članek.

Viri:

Coren Stanley (1996). Inteligenca psov. Ljubljana: Založba Dedal.

Viri iz spletnih strani (obiskane, oktober 2012)

http://www.psipomocniki.org/index.php?Itemid=1&catid=1%3Ainfo&id=3%3Ao-projektu&option=com_content&view=article

<http://luncas.vovk.si/labradorec/zgodovina.html>

www.mojpes.net/forum/index.php?PHPSESSID...topic=5108...

[Na vrh](#)

NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – petič, Božji način v Windows 8

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

71. Učinkovito iskanje z Googlom – petič

Spoznajmo še nekaj dodatnih priročnih možnosti uporabe brskalnika Google, ki nam lahko zelo koristijo v vsakdanjem življenju:

Pretvarjanje valut

Google nam pomaga pretvarjati iz ene valute v drugo, pogledjmo si za nekaj primerov, kako vpišemo iskalni niz:

- koliko eurov je 100 ameriških dolarjev: 100 usd in eur
- koliko ameriških dolarjev je 100 eurov: 100 eur in usd
- koliko eurov je 100 čeških kron: 100 czk in eur
- koliko čeških kron je 100 eurov: 100 eur in czk

Med izhodiščno in iskano valuto vpišemo ukaz »in«. Ko vpišemo ustrezni iskalni niz, kliknemo Enter in na prvem mestu zadetkov se izpiše izračun oziroma rezultat.

Iskanje po slovarjih in enciklopedijah

Namesto da iščemo različne slovarje in enciklopedije ter brskamo po njih za neznanimi besedami in pojmi, lahko s pridom uporabimo Google. Pri tem pa nam iskanje v slovenščini ne pomaga, uporabljati moramo angleščino, pa tudi Google mora bit nastavljen za angleški jezik. Pogledjmo si nekaj primerov:

- če nas zanima, kaj je decibel, v iskalno okence vpišemo: define:decibel
- če želimo zvedeti, kaj pomeni izraz protokol, vpišemo: define:protocol
- če nas zanima, kaj pomeni kratica cpi, vpišemo: define:cpi
- če bi radi zvedeli več o skladatelju Beethovnu, vpišemo: define:"ludwig van beethoven"

V iskalno okence torej najprej vpišemo ukaz define:, nato pa (brez presledka) besedo (ali niz besed), ki naj jo Google poišče v slovarjih in enciklopedijah. Če iščemo niz besed, na začetku in koncu tega niza vtipkamo narekovaj ".

Koliko je ura?

Google nam pomaga, če nas zanima, koliko je sedaj ura na nekem drugem koncu sveta. V iskalno okence vtipkamo ukaz local time in, nato pa (po presledku) ime kraja oziroma mesta. Da ta ukaz deluje, mora biti Google v angleščini.

Na primer:

- če nas zanima, koliko je sedaj ura v Pekingu, v iskalno okence vpišemo: local time in peking
- če smo v tujini, pa nas zanima, koliko je sedaj ura doma, bo npr. Celjan v iskalno okence vpisal: local time in celje

Poizvedovanje o vremenu

Google nam pomaga poiskati podatke o tem, kakšno je oziroma kakšno bo vreme v nekem določenem kraju oz. mestu. V iskalno okence vpišemo ukaz weather, nato pa

(po presledku) ime kraja oziroma mesta, za katerega iščemo podatke o vremenu. Za delovanje tega ukaza mora biti Googl v angleščini.

Če nas na primer zanima, kakšno je vreme na Dunaju, bomo v iskalno okence vpisali: weather dunaj

Povezava: <http://www.google.si/>

Vir: Mislil sem, da obvladam Google, M. Mazzini, 2009

72. Božji način v Windows 8

V Rikossu št 1/2010 je v rubriki Namigi in nasveti že bil objavljen prispevek »Božji način dostopa do Nadzorne plošče« in sicer za operacijska sistema Windows Vista (v 32-bitni različici) in Windows 7. Tako imenovani Božji način (God Mode) omogoča poenostavljen način dostopa do vseh nastavitev v nadzorni plošči (Control Panel).

Za kaj pravzaprav gre? Božji način prikaže precej bolj podrobno obliko Nadzorne plošče od tiste, ki smo jo navajeni od prej. Na enem mestu so zbrane vse pomembne nastavitve delovanja operacijskega sistema. Gre za odličen povzetek možnosti, ki jih ponuja Nadzorna plošča, le da se moramo v njej prebijati čez vrsto oken, tu pa so posamezne možnosti zbrane na enem mestu.

Ravno zaradi tega se je ta »božji način« dostopa do Nadzorne plošče marsikomu zelo priljubil (tudi meni!). Ker pa je oziroma bo vedno več uporabnikov operacijskega sistema Windows 8, si oglejmo, kako lahko ta način dostopa do Nadzorne plošče uporabljamo na novem operacijskem sistemu.

Najprej moramo ustvariti novo mapo, lahko kar nekje na namizju, kjer bo najbolj priročna. Božji način dostopa do Nadzorne plošče ustvarimo s posebnim poimenovanjem te mape. Kot ime mape vnesemo naslednji niz znakov, seveda najbolj enostavno po metodi kopiraj-prilepi (copy-paste):
GodMode.{ED7BA470-8E54-465E-825C-99712043E01C}

Po potrditvi se bo to zapleteno ime takoj preimenovalo v GodMode. Ko odpremo to mapo, se nam odpre široka paleta nastavitev za operacijski sistem Windows 8. V desnem zgornjem kotu najdemo tudi poseben iskalnik, s katerim lahko zelene nastavitve najdemo še hitreje.

Pa še droben namig. Poimenovanje mape z GodMode lahko poljubno zamenjamo s kakšnim drugim imenom. V zgornjem nizu znakov, ki jih vnesemo pri poimenovanju mape, ime GodMode zamenjamo z drugim imenom (npr. Nastavitve), vseh ostalih znakov pa seveda ne smemo spreminjati (pustiti moramo tudi piko pred začetnim zavrtim oklepajem). Po potrditvi se bo mapa poimenovala z imenom, ki smo ga sami izbrali in vnesli namesto izraza GodMode (v našem primeru: Nastavitve).

Vir: <http://www.pametneje.com/racunalniski-triki>

[Na vrh](#)

OGLASNA DESKA: **Kultura bogati, povezuje in osrečuje**

Avtor: *Sebastjan Kamenik*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljij komentar](#)

Med 7. in 9. decembrom je na Okroglem pri Kranju potekal kulturniški vikend z naslovom Čutim kulturo. Vse je potekalo pod budnim očesom organizatorja, gospoda Dušana Brešarja, ki naj mu gre že na samem začetku tega članka vsa pohvala in zahvala za odlično zastavljen kot tudi izpeljan dogodek. Na srečanju je sodelovalo 11 slepih in slabovidnih kulturnikov, 3 spremljevalci ter dva predstavnika Zveze. Srečanja so se udeležili predstavniki medobčinskih društev iz Nove Gorice, Novega mesta, Kranja, Murske Sobote in Ptuja. Predstavniki Ljubljane so zaradi slabega vremena tik pred zdajci odpovedali udeležbo. Udeleženci smo spoznali kulturo iz vseh zornih kotov in jo dobesedno začutili z vsem svojim bistvom.

Prvo popoldne smo posvetili bolj spoznavanju udeležencev. Namen je bil, da se med sabo dobro spoznamo in da povemo, kako se udejstvujemo na področju kulture. Spoznavanje je postreglo z obilico zanimivosti. Začutilo se je, da je vsak od nas res s srcem predan svojemu delovanju na področju kulture, kot tudi njej sami. Že na samem začetku se je dalo čutiti, da ta vikend ne bo le poln kulturnega dogajanja, pač pa tudi dobrega vzdušja in pa pozitivne energije.

Spoznali smo, da se slepi in slabovidni ne ukvarjamo le s pisanjem, igranjem in muziciranjem, temveč imamo v svoji sredi tudi odlične in priznane slikarke in slikarje, ki pa jim tako Zveza kot tudi društva posvečajo premalo pozornosti. Morda zaradi tega, ker v glavah mnogih še vedno prevladuje prepričanje, da je ta vrsta umetnosti zaradi svoje vizualnosti od slepih najbolj oddaljena.

Da je to prepričanje zmotno, je dokaz priložnostna razstava, ki smo jo otvorili. Spoznali smo tudi, kako lahko slepi in slabovidni uspejo v likovni umetnosti. Dokaz za to so tudi številne nagrade na različnih kolonijah in tekmovanjih, ki jih za svoje delo prejmejo naši umetniki v konkurenci s polnočutnimi slikarji.

Glavnina dogajanja se je odvijala v soboto, z že prej omenjeno otvoritvijo razstave treh slikarjev in sicer gospe Rezke Arnuš, gospe Tinke Šetina in gospoda Ivana Stojana Rutarja. Razstavo pa sta za slepe v sodelovanju prilagodila gospoda Dušan Brešar in Boštjan Vogrinčič.

Sam sem predstavil »Združenje prijateljev slepih«, predvsem pa literarni forum »Biseri Savinje« ter eno glavnih prireditev v literaturi, to je srečanje slepih in slabovidnih pesnikov in pisateljev, ki je postalo tradicionalno in je letos potekalo že osmič.

Tudi sobotno popoldne je postreglo s pestrim dogajanjem. Gospa Mira Novak iz Žirovnice je pripravila čudovito predavanje o gospodu Tomu Zupanu. Njegov dvorec na Okroglem je postal Dom oddiha slepih in slabovidnih, zato je prav, da tudi slepi spoznamo življenje in delo tega čudovitega in plemenitega človeka.

Ko je počasi ugašalo popoldne in se prevešalo v topel večer, nas je obiskal pesnik in

igralec Andrej Rozman Roza. Z interpretacijo svojih pesmi je navdušil vse prisotne in doneli so aplavzi in odmeval je smeh.

V čudovito nedeljsko jutro sta nas popeljala Mateja in Frenk Mlačnik. Predstavila sta nam gledališče slepih in slabovidnih »Nasmeh«, njegovo delovanje in uspehe. Z zanimivo predstavitvijo in gledališko delavnico sta poskrbela, da se je v srcih kar nekaj udeležencev vzbudila želja po sodelovanju s tem gledališčem. V marsikom je vzknila želja preizkusiti se v tej zvrsti umetnosti, tako da se tudi za prihodnost gledališča ni treba bati.

Za konec tega kulturniškega vikenda so poskrbeli Aleksandra Surla, Marko Mikulin in Boštjan Vogrinčič, ki so predstavili zelo uspešen projekt »Sodelujem«. Pripravili so nam zanimivo delavnico, ki je bila pika na i vsega dogajanja in še en odraz tega, kaj slepi in slabovidni lahko počnemo in zmoremo na različnih področjih umetnosti in kulture. Skratka, ta kulturniški vikend je bil res močan pokazatelj, kje se lahko ranljive ciljne skupine najbolj dokažemo, kot tudi v celoti približamo polnočutnim ljudem. Kje smo lahko mi kot slepi in slabovidni najmočnejši, najuspešnejši in kam lahko damo svoj prispevek za dobrobit sodobne družbe.

V srcih vseh nas je donela želja, da se ob letu osorej znova snidemo. Na ustnicah prav vseh nas se je risalo zadovoljstvo. Odmevale so pohvale tako organizatorju, kot vsem, ki so dali svoj prispevek temu vikendu. Udeleženci smo odločeni, da se še bolj posvetimo umetnosti in kulturi, svoje znanje nenehno izpopolnjujemo ter s svojimi talenti naredimo še več, tako za družbo, kot za nas same, saj kultura bogati, navdušuje, zbližuje in povezuje.

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Najmanjši snemalnik zvoka, ki ga ne bo nihče opazil; Telekom naredil programček za uporabo Android telefonov za starejše in slabovidne; Skype zdaj tudi v Slovenščini; Razvija se pametni telefon za slepe in slabovidne

Avtor in sodelavec: *Jure Srebrovič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Na tržišču na voljo najmanjši snemalnik zvoka, ki ga ne bo nihče opazil

Na tržišču se je pojavil snemalnik zvoka SPY Edic-mini Tiny B22, ki ga nihče ne bo opazil. Snemalnik namreč meri le 31 x 25 x 6 milimetrov, tehta borih 13 gramov in ima odporno kovinsko ohišje. Snema v kakovosti 8 kHz brez stiskanja. Vgrajen ima občutljiv mikrofonski, ki lahko zajame zvok tudi z razdalje 30 metrov. Vgrajena baterija zagotavlja 24-urno avtonomijo, v varčevalnem načinu pa kar 70 ur. V stanju pripravljenosti lahko čaka kar 3 mesece, preden se sprazni. Snemalnik vsebuje 2 GB spomina, kar zadošča za okoli 300 ur snemanja. Polni se prek USB-ja. Miniaturni snemalnik zvoka stane v spletni prodajalni Amazon 340 eur, kar priča o tem, da ne gre za ceneno Kitajsko igračko. Snemalnik lahko naročite tudi na povezavi: <http://goo.gl/r59OI>.

Vir: <http://www.racunalske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/>

Telekomova aplikacija Moj Plus za enostavnejšo uporabo Android telefonov za starejše in slabovidne

Aplikacijo Moj Plus je izdelalo podjetje Telekom Slovenije D.D. in je namenjena vsem starejšim in slabovidnim za lažje rokovanje s telefoni z operacijskim sistemom Android. Pametni telefoni so vse bolj priljubljeni, vendar so zaradi velikega števila storitev in ikon ter majhnih črk za slepe, slabovidne in starejše dostikrat nepraktični. Aplikacija Moj Plus ponuja le osnovne storitve telefona. Ob zagonu se na vrhu izpišejo datum, ura in trenutno vreme. Za slednjim se le dotik stran skriva tudi podrobna vremenska napoved za izbrano mesto. Pod osnovnimi informacijami imamo na začetnem zaslonu na voljo štiri osnovne funkcije aplikacije, ki so dostopne prek prijetno velikih gumbov. Te funkcije so:

- imenik (urejanje imenika, klicanje in pošiljanje SMS sporočil itd).
- oddelek za opravila (koledar po tednih in mesecih ter vnašanje opravil za vsak dan posebej).
- novice s Planeta Siol.net (trenutno so na voljo 3 sekcije: Zadnje novice, Sportal in Zanimivosti).
- Četrta možnost pa je pregled nad porabo v Mobitelovem omrežju. Ko na primer beremo novice, lahko s pritiski na plus in minus povečujemo velikost pisave in si tako naredimo branje udobnejše. Novice lahko klikamo z gestami ali gumbi pod novicami. Ne glede na to, kje se v aplikaciji nahajamo, se lahko na začetni zaslon aplikacije vrnemo z dotikom na gumb Nazaj desno zgoraj ali z dotikom na gumb Domov na dnu zaslona. To bo verjetno dobrodošla možnost za uporabnike, ki se s pametnim telefonom srečujejo prvič in še niso navajeni na uporabo kapacitivnih tipk na mobitelih. Aplikacija Moj Plus je povsem brezplačna in ne bo povzročala dodatnih

stroškov, saj je prenos podatkov pri branju novic, pregledovanju vremena in porabe za Mobitelove naročnike brezplačen, tako kot pri ostalih aplikacijah Telekoma Slovenije. Aplikacijo lahko obstoječi Android uporabniki prenesete iz aplikacijske spletne trgovine Google Play. Aplikacija se dobro obnese tudi na Android telefonih z manjšim zaslonom.

Pojavlja pa se seveda vprašanje, kako bi to aplikacijo spravili v govorno tehniko. Saj se iz članka razume, da je aplikacija na voljo le za starejše in slabovidne uporabnike, ne pa tudi za slepe. Novi Android telefoni, kupljeni pri Telekomu oziroma Mobitelu, bodo že opremljeni s to aplikacijo.

vir: <http://tehnik.mobitel.si/aplikacija-moj-plus-poenostavi-uporabo-android-telefona/>

Skype 5.11 beta in 6.0 tudi uradno na voljo v slovenščini

Podjetje Skype je sredi septembra izdalo preizkusno različico 5.11.0.102, ki je prva z uradnim slovenskim jezikom. Prej je bilo znano, da so uporabniki, če so želeli imeti slovenščino, morali sami izdelati slovensko lang datoteko, ali pa jo posebej sneti s spleta. Pri teh prevodih je običajno veliko stvari manjkalo in tudi tisto, kar je bilo prevedeno, velikokrat ni bilo najboljšo. Sedaj je teh težav konec. Od različice 5.11 naprej nam Skype že pri namestitvi ponudi slovenščino. Tudi vsi nadaljnji koraki so slovenski.

Od novih funkcij Skypea 6.0 je vredno poudariti tudi možnost vpisa v Microsoftov račun oziroma v Windows Live Messenger. To storimo tako, da odpremo Skype, kliknemo odjava in nato izberemo, da se bomo vpisali z Microsoftovim računom. Ko vpišemo Microsoftove podatke, nas Skype pozove, da združimo računa Skype in Messenger. Ko to izberemo, smo vpisani, v glavnem seznamu stikov pa imamo tako Skype, FaceBook in Messengerjeve stike. Če želimo prikaz samo enih, pritisnemo enter na vrhu, kjer nam reče in izpiše (vsi, zamenjaj seznam stikov) in si potem s puščico ali prvo ključno črko izberemo, kateri stiki bodo prikazani. Več o sprotih novostih Skypea si lahko preberete tudi na povezavi:

<http://blogs.skype.com/garage/windows/>

Qualcomm in podjetje Projectray razvijata pametni telefon za slepe in slabovidne

Qualcomm v sodelovanju s podjetjem Project Ray, ki izdeluje orodja/instrumente za slepe in slabovidne, razvija nov pametni telefon, ki ga bodo lahko uporabljali tudi slepi. Ta bo temeljil na operacijskem sistemu Android in bo hkrati nadomestil glasovni bralnik knjig, bralnik barv, navigacijske pripomočke, skenerje črtnih kod kot tudi posebne glasovne MP3 predvajalnike. Zaenkrat telefon preizkuša testna skupina po vsem svetu. Vmesnik telefona je zamišljen tako, da bo s telefonom moč upravljati povsem brez gledanja na zaslon. S telefonom bo možno dostopati tudi do audio knjig osrednje knjižnice. Uporabnik dobi povratno informacijo s pomočjo govora, ali pa vibracije. Možno je tudi glasovno branje SMS sporočil. Cena tega telefona je zaenkrat še neznanca, prav tako pa še ne vedo, kdaj bo ta telefon na voljo širši javnosti.

vir: <http://www.racunalske-novice.com/novice/mobilna-telefonija/qualcomm/pametni-telefon-za-slepe.html?RSSb40a10aa13d3039413e9ceef069ea585>

[Na vrh](#)

© 2002-2012, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)